

Ohjeita pentuetta suunnitteleville:

(Hirvikoiria- lehti 4/ 1994)

Käytännön neuvoja pentuetta suunnittelevalle

On monessa yhteydessä jo aikaisemmin käsitelty em. asiaa, mutta kertaus on opin äiti ja ainakin uusille kasvattajille näistä kirjoituksista on aina jotain opittavaa.

Monilla ihmisillä on sellainen käsitys, että koirien juoksuajat ovat kesäisin ja syksyisin. Näin asia ei ole, vaan juoksuaika on täysin koirakohtainen. Nartun ensimmäinen kiima tulee 6-10 kk iässä, mutta vaihteluraja on aina kahden vuoden ikään asti. Kiima toistuu kerran ilmaannuttuaan säännöllisesti ja selvästi todettavana. Narttu tulee juoksulleen 2 kertaa vuodessa. Sukukypsäksi narttu tulee siinä 1- 1,5 v. iässä, jolloin se on riittävän hyvin kehittynyt. Jos narttu ei ole tullut kiimaan 1,5 v. mennessä, on sen hormonitoiminnassa jotain vikaa. Narttu voi tulla kantavaksi ainoastaan kiiman aikana. Odotettavissa olevan kiiman ensimmäiset oireet ovat nartulla tihentynyt virtsaamistarve ja normaalia suurempi kiinnostus toisten koirien jättämiin merkkeihin. Esikiiman aikana nartun sukupuolielimet valmistautuvat paritteluun ja sitä mahdollisesti seuraavaan kantoaikaan. Häpy turpoaa ja siitä valuu verensekaista limaa. Toisilla nartuilla häpy turpoaa jo joitain päiviä ennen kuin vuoto alkaa.

Alussa urokset ovat kiinnostuneita nartusta, joka kuitenkin ei anna vielä paritella. Varsinainen paritteluaika on 7-17 vrk siitä, kun vuoto on alkanut.

Astutus on varminta suorittaa kaksi kertaa parin päivän välein. Kun vuoto on väriltään oljenkeltaista, on paras astutusaika. Ajankohdan valinnassa pidän kuitenkin tärkeänä sitä että narttu mielellään ottaa vastaan uroksen. Kiiman alkamisen toteamiseksi on esim. valkoisella paperinenälinalla päivittäinen pyyhkäisy tehokas. Tarhassa tai juoksulangassa olevan koiran kiiman alkamisajankohtaa ei näe tarkasti. Ota koira sisälle päivittäin joksikin aikaa kiiman selvittämiseksi.

Jokaisella nartulla on karanteeni aivan välttämätön koko kiiman ajan. Kiimassa oleva narttu on pidettävä ehdottomasti valvonnan alla. Lyhytkin valvomatta jättäminen riittää nartun karkaamiseen. Jos narttu kerrankin juoksuajan aikana on päässyt vapaaksi, ja vaikka se tulisikin puolen tunnin kuluttua takaisin, on vahinko mitä todennäköisin. Uroksia on lähellä kyttäilemässä riittävästi. Jos kuljetat narttua taluttimessa, valvo, ettei innokkaat urokset pääse yllättämään. Nartun säilytystilana on paras lukittu huone.

Monasti kuulee puhuttavan, että jos vahinkoastuminen on tapahtunut, niin narttu menee pilalle. Syntyvä pentue on mitä se on, mutta itse narttuun ei sekarotuinen pentue jätä jälkiä. Seuraavan kiiman yhteydessä suoritettu astutus valitulla uroksella takaa valvottuna puhdasrotuiset pennut.

Yleisenä sääntönä on, että narttu viedään uroksen luo omistajan kuljettamana. Jos narttu lähetetään uroksen luo esim. junalla, täytyy olla hyvä kuljetuslaatikko.

Jos narttu on valmis hyväksymään uroksen, se tavallisesti taivuttaa häntänsä sivuun ja seisoo paikallaan astutuksen ajan. Useimmiten uros siemenheiton jälkeen kääntyy siten, että narttu ja uros seisovat peräosat vastakkain, päät eri suuntiin. Kiinnijäämisaika on n. 10-20 min. Jos uros ei ole astunut pitkään aikaan,

astuta useampaan kertaan.

Yleensä astutus sujuu ilman vaikeuksia, mutta niitäkin saattaa syntyä. Yleisimpiä niistä ovat seuraavat:

1. Narttu on urokselle vihainen.
2. Uros on haluton astumaan.
3. Huomattava koirien kokoero vaikeuttamassa astutusta.

Väittäisin, jos uros hyppää nartun selkään astutus tapahtuu, mutta jos uros on haluton, on parasta valita uusi uros. On todettu, että laiskan uroksen siemenneste on heikkoa.

Astutuspaikkana on tarha hyvä. Koirat saavat suorittaa esileikkinsä vapaasti. Jos narttu ei tunnu tottuvan urokseen, on parasta pitää kaulapannasta kiinni. Joku narttu saattaa vaikka purra, silloin on viisainta sitoa nartun kuono talutusremmillä kiinni. Oikealla kädellä voi pidellä pannasta kiinni ja vasemmalla kannatella nartun vatsan alta, ettei se pääse istumaan. Nartun estelyt voidaan siis eliminoida käyttämällä pientä väkivaltaa. Sitten on suuri joukko pieniä kikkoja, joilla astutus saadaan onnistumaan.

Nimim. "Kaksoisvalio"

Pentuetta suunnittelevalle: Pentuminen

Imetys

Jos pentue on tyytyväinen ja rauhallinen, ruokatalous on kunnossa. Isossakin pentueessa emä normaalisti huolehtii pentujensa ruokinnasta.

Pentujen lisäruokinta on syytä aloittaa mikäli maito ei riitä emällä. Useimmiten lisäruokinta aloitetaan, kun pennut ovat täyttäneet 3 viikkoa. Pentujen ruokinta on suoritettava neljä kertaa päivässä luovutusikään saakka. Ruokinnassa on otettava huomioon vitamiinien ja kivennäisten tarve.

Pennut madotetaan ensimmäisen kerran neljän viikon ikäisinä. Uusinta madotus kuuden viikon ikäisenä. Ennen luovutusta on suositeltavaa tarkastuttaa pennut eläinlääkärillä sekä rokotuttaa parvovirusta vastaan. Suositeltava luovutusikä on 8-10 viikkoa.

Huolehdi pentujen sosiaalisesta kasvatuksesta seurustelemalla niiden kanssa riittävästi jo 2 viikon iästä saakka koko perheen voimalla. Näin saat luovutettavaksesi iloisen ja reippaan pentueen.

Kantoaikana emä on madotettava. Ruokin-nassa on otettava huomioon lisääntynyt vitamiini- ja kivennäistarve. Kantoaika on 58-63 vrk.

Pennutuspaikka on osoitettava emälle hyvissä ajoin. Pennutuspaikan on oltava riittävän lämmin, riittävästi valaistu, rauhallinen ja tilava. Tarvittaessa lisälämpöä saadaan lämpölampun avulla.

Mikäli pennutuspaikka on isompi tila on siihen rakennettava pennutuslaatikko.

Pennutuspaikan pohjan on oltava tasainen niin, että pennut eivät jää emän alle. Emällä on oltava riittävästi tarjolla raitista, kylmää vettä.

Selvitä etukäteen miten saat yhteyden tarvittaessa eläinlääkəriin.

Kun astutuksesta on kulunut 58 vrk alkaa pennutuksen aika olla käsillä. Pennutuksen alkamisen voi todeta lämpötilamittauksilla. Useimmiten emä vähentää tai lopettaa syömisen kokonaan vuorokautta ennen pentumista.

Mikäli emän synnytyskanavasta valuu vihreää nestettä, on synnytys alkanut, mutta pennut eivät pääse syntymään. Ota välittömästi yhteys eläinlääkəriin.

Kun pennutus alkaa, emä tarvitsee rauhan pentumiseen. Avustajana koiran hyvin tuntema henkilö, useimmiten omistaja.

Kun pentu syntyy ja koira ei itse ala puhdistaa välittömästi pentua, on avustajan tehtävä se. Ota kalvot auki ja puhdista puhaltamalla pennun kitalaki. Vie pentu emän nuoltavaksi ja sitten emän nisille. Normaalisti pennut syntyvät 15-30 minuutin välein. Viimeisinä syntyvät pennut voivat syntyä jopa useiden tuntien välein.

Huolehdi pennutuspaikan puhtaudesta päivittäin.

Ongelmia

Kohtutulehdus: Koira, joka on sairastanut tai jolla on riski saada kohtutulehdus on hoidatettava eläinlääkəriillä hyvissä ajoin ennen kiiman alkamista. Tarkkaile astutuksen jälkeen mahdollisia oireita.

Pentumisen jälkeen ovat kaikki tulehdukset vaarallisia emälle sekä pennuille. Tarkkaile emän nisiä: Onko yksi lohko kuuma ja kovan tuntuinen? Onko emällä ylimääräistä vuotoa?

Jos pentumisen jälkeen käy niin, että emä ei jostakin syystä kykene imettämään tai emä jopa kuolee, tarvitaan välittömästi apua pentujen elossa pitämiseen. Selvitä onko lähistöllä maidossa olevaa koiraa (ei tarvitse olla samaa rotua), joka ottaisi pennut hoitaakseen. Mikäli ei ole, joudutaan pennut ruokkimaan korvikkeella tutin tai pipetin avulla. Yhtä tärkeää kuin ruokinta on pentujen ulostuksesta huolehtiminen, joka tapahtuu sivelemällä pennun peräaukkoa esim. pensselillä samoin kuin emä nuolisi pennun.

Nimimerkki "Hirvikoira"

Hirvikoirien kasvatuksesta

Kun jostain rodusta, varsinkin metsästyskoirasta tulee muotikoira, on rodun tulevaisuus vaarassa. Silloin pentuja teetetään miltei kaikilla kynnelle kykenevillä nartuilla ja uroksiakaan ei valita erikoisemmin. Näin unohtuu jalostustavoite ja menetämme arvokkaat geenit.

Sama pätee yksityisten muotikoirien kohdalla käyttökoirajalostuksessa. Esim. joku poikkeuksellisen komea uros voittaa monet näyttelyt ja menestyy hyvin kokeissakin. Sitä käytetään paljon siitoksessa tämän jälkeen. Kaikki tuntuu menevän hyvin, kunnes sen pennut saavuttavat metsästys- ja koeiän. Tällöin voi käydä niin, että koira arvioidaan uudelleen ja se saa sitten

hautajaiskirjoitukseensa: Loistoyksilö, joka oli nolla periyttäjänä. Tietysti voi käydä niinkin, että siitä tulee yksi rodun suurista vaikuttajista. Narttu on tietysti jalostuksessa yhtä tärkeä kuin uroskin. Valitset sitten uroksen kuinka hyvin tahansa, hukkaat aikaasi ellei narttusi ole hyvä. Älä astuta narttuasi vain sen vuoksi, että se on hyväskuinen tai että se rauhoittuisi pennut tehtyään. Muista, että saat koiristasi aina sen mitä ne ovat, muuta on vaikeaa saada.

Kasvatus tulevaisuudessa metsästyskoiriksi perustuu mitä suurimmassa määrin samoihin perusehtoihin, mitä pentujen kasvattaminen yleensä.

Siitosurosta on tarkkailtava, nuorta urosta on käytettävä alussa varovaisesti ja jatkettava siitosta vasta sen jälkeen, kun se osoittaa periyttävänsä metsäverisyyttä.

Siitoskoirina on käytettävä koiria, jotka ovat hyviä periyttäjiä. On olemassa paljon hyviä hirvikoiria, joilla ei ole lainkaan jälkeläisnäyttöä.

Itse emme voi nähdä sellaisen koiran geenejä, joka on hyvä periyttäjä. Se kuitenkin paljastuu jälkeläisarvostelusta. Tämä yksilö pystyy siirtämään hyvät ominaisuutensa jälkeläisilleen.

On hyvin vaikeaa ohittaa siitoksessa nimikoiraa. Sitä suorastaan tyrkytetään omistajan ja hänen lähituttaviensa toimesta. Valitse vain kuitenkin joko kokemusten tai selvien jälkeläisarvostelujen pohjalta.

Käytettävissäsi on jalostusvaliokunta ja jalostusneuvoja. Näiden tiedot löydät Hirvikoiralehden ensimmäiseltä aukeamalta. Sinun on kuitenkin muistettava, että hyväkään siitosyksilö ei periytä ensipalkintoja sellaisenaan, vaan omistajan on oltava kuvioissa mukana. Koiraa on treenattava ja se on hoidettava hyvin.

Muista seuraavat tärkeät seikat:

1. Voit harvoin tuottaa pentueen, jossa on enemmän kuin yksi vanhempiaan parempi yksilö.
2. Jos puoletkin pennuista on yhtä hyviä kuin vanhempansa, yhdistelmä kannattaa toistaa.
3. Jos yksikään pennuista ei ole parempi kuin vanhempansa ja samalla useimmat niistä eivät ole edes vanhempiensa veroisia, unohda tämä yhdistelmä.
4. Jos narttusi ei koskaan tuota eri urosten kanssa kahdessa tai useammassa pentueessa yhtä hyvää jälkeläistä kuin itse on, älä teetä sillä pentuja enää lainkaan.
5. Jos saat joka pentueesta yhden tai kaksi pentua, jotka syrjäyttävät jonkun vanhan hyvän koirasi, olet suurin piirtein onnistunut. Kun joudut poistamaan vanhoja hyviä koiriasi nuorien hyvien tieltä, olet edistynyt jättiharppauksen, jatka näin.

Nimim. "Kaksoisvalio"